עין משפט נר מצוה

מח א מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה יט סמג עשין דרבנן א טוש"ע א"ח סי' שסד ס"ה:
מט ב מיי' שם הלכה כ טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף ל:
נ ג מיי' שם הלכה יא סמג עשין דרבנן א טוש"ע א"ח סי' שסה סעיף ד:
נא ד מיי' שם הלכה כג טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף יד:

אבל זה כנגד זה אימא לא ולרבה דאמר זה כנגד זה אסור הא דרב במאי מוקי לה בזה שלא כנגד זה תרתי למה לי אי מהתם הוה אמינא הני מילי לזרוק אבל לטלטל אימא לא קמ"ל איתמר מבוי העשוי כנדל אמר אביי עושה צורת הפתח לגדול והנך כולהו מישתרו בלחי וקורה א"ל רבא כמאן כשמואל דאמר תורתו כסתום למה ליה צורת הפתח ועוד הא [ו]ההוא מבוי עקום דהוה בנהרדעא וחשו לה לדרב אלא אמר רבא [א]עושה צורת הפתח לכולהו להאי גיסא ואידך גיסא מישתרו בלחי וקורה אמר רב כהנא בר תחליפא משמיה דרב כהנא בר מניומי משמיה דרב כהנא בר מלכיו (א) משמיה דרב כהנא רביה דרב ואמרי לה רב כהנא בר מלכיו היינו רב כהנא רביה דרב מבוי שצידו אחד ארוך וצידו אחד קצר פחות מארבע אמות מניח את הקורה באלכסון ארבע אמות אינו מניח את הקורה אלא כנגד הקצר רבא אמר [ב]אחד זה ואחד זה אינו מניח את הקורה אלא כנגד הקצר ואימא טעמא דידי ואימא טעמא דידהו אימא טעמא דידי [ג]קורה טעמא מאי משום היכר ובאלכסון לא הוי היכר ואימא טעמא דידהו [ד]קורה משום מאי משום מחיצה ובאלכסון נמי הוי מחיצה אמר רב כהנא הואיל ושמעתתא דכהני היא אימא בה מילתא הא דאמרת מניח הקורה באלכסון לא אמרן אלא שאין באלכסונו יותר מעשר אבל יש באלכסונו יותר מעשר דברי הכל אינו מניח אלא כנגד הקצר איבעיא להו מהו להשתמש תחת הקורה רב ורבי חייא ור' יוחנן אמרו [ה]מותר להשתמש תחת הקורה שמואל ורבי שמעון בר רבי ור"ש בן לקיש אמרו אסור להשתמש תחת הקורה לימא בהא קמיפלגי דמר סבר קורה משום היכר ומר סבר קורה משום מחיצה לא דכולי עלמא קורה משום היכר והכא בהא קמיפלגי דמר סבר היכירא מלגיו ומר סבר היכירא מלבר ואיבעית אימא דכולי עלמא משום מחיצה והכא בהא קמיפלגי דמר סבר חודו הפנימי יורד וסותם ומר סבר חודו החיצון יורד וסותם אמר רב חסדא הכל מודים בבין לחיים שאסור בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא נעץ שתי יתידות בשני כותלי מבוי מבחוץ והניח קורה על גביהן מהו א"ל לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מותר רבא אמר לדברי האוסר נמי אסור [ו]בעינן קורה ע"ג מבוי וליכא איתיביה רב אדא בר מתנה [ז]לרבא היתה קורתו משוכה

אבל זה כנגד זה. לא הויא לה אלא רשות היחיד לשבת. השתא אשמעינן דכנגדו ואפילו הכי מותרת: **ולרבה דאמר.** לעיל [ע"א] אבל זה כנגד זה הוי מבוי מפולש ואסור (אפילו חצר) (ה) הא דרב במאי מוקים לה בזה שלא כנגד זה ועל כרחיך כנגדו דקאמר רב לאו דווקא דהא אוקימנא [ז:] טעמיה דרב בשלא עירבו אבל עירבו אפילו מבוי מותר: **תרתי למה לי.** הא תנא לה חצר שהרבים נכנסין לה בזו כו' ומילתיה דרב לאשתרייה חצר מינה מסתמא (ו) ואפילו זה כנגד זה וכל שכן בזה שלא כנגד זה ואיסור מבוי מאידך מתניתין דחצר קטנה שמעינן: **אי מהתם.** מחצר שהרבים נכנסין לה כו' דקתני רשות היחיד לשבת: **הוה אמינא.** האי דקרי ליה רה"י: **לזרוק.** כלומר מדאורייתא רה"י הוא והזורק מרה"ר לתוכו חייב: **אבל לטלטל.** בתוכו: **אימא לא.** משתריא ומדרבנן דליגזור רבנן עליה: **קמ"ל.** רב מותרת: **נדל.** שרץ שיש לו רגלים הרבה * כדתניא בתורת כהנים (שמיני פרשה ט) מרבה רגלים (ז) זה נדל. מבוי העשוי כנדל שפתוחין לו מבואות הרבה וראשיהן פתוחין לרשות הרבים וראשו פתוח לרשות הרבים אחר: **עושה צורת פתח לגדול.** באחד משני ראשיו והאחרים קטנים משתרו בלחי וקורה בראשיהן על פני רשות הרבים: **כמאן כשמואל דאמר.** מבוי עקום תורתו כסתום (ח) דהא כל מבואות קטנים הללו מבואות עקומות הן נכנס בדרך זה ויוצא בדרך זה וקאמרת לא בעי תיקון לעקמומיתו כשמואל: ה"ג **למה לי צורת פתח.** אמאי אצרכת צורת פתח לגדול הא איהו נמי אין פילושיו מכוונין: **ועוד הא הוא מבוי (ב) דהוה.** באתריה דשמואל בנהרדעא וחשו ליה לדרב כדאמר לעיל (ט) רמו עליה חומריה דרב וחומריה דשמואל: **עושה צורת פתח לכולהו.** הקטנים: **מהך גיסא.** בעקמומיתן אצל מבוי גדול: **ואידך גיסא.** (י) לרשות הרבים מישתרי בלחי או קורה: **לידו אחד ארוך.** ונמשך כותלו לרשות הרבים יותר מכותל השני כזה:

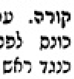

אם פחות מארבע אמות. עודף זה על חבירו מניח קורה באלכסון וישתמש כאן בארוכה וכאן בקצרה: **ארבע אמות אינו מניח קורה.** על ראש כותל הארוך אלא כונס לפנים מראשו כנגד ראש כותל הקצר ומניחה:

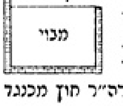

ובאלכסון לא הוי היכרא. שהרואה בני מבוי נמשכין ומשתמשין כרה"ר חוץ מכנגד כותל הקצר אומר מותר להשתמש ברשות הרבים לפי שאין אותו העודף דומה שיהא מן המבוי: **שאין באלכסונו יותר מעשר.** שהמבוי קצר לרחבו הרבה ואין ברוחבו ובארבע אמות הנמשכין להצטרף יותר מעשר: **אבל יש באלכסונו יותר מעשר.** נמצא פתחו רחב מעשר שהרי כל תחת הקורה הוי פתח: **מהו להשתמש תחת הקורה.** אכל מבואות קאי: **קורה משום מחילה.** וחודו הפנימי יורד וסותם הלכך אסור דמן המחילה ולפנים בעי אשתמושי: **מר סבר היכירא.** להנך מגוואי בעינן ולצד הפנימי הוי להו היכר ואסור להשתמש מן ההיכר ולחוץ: **מלבר.** לבני רשות הרבים דהיינו לצד החיצון: **מר סבר חודו הפנימי יורד וסותם.** נמצא תחת הקורה מן המחילה ולחוץ ואסור: **הכל מודים.** במבוי שאין בו קורה והכשירו בלחי שאסור להשתמש בין לחיים כלומר כנגד הלחי והאי דנקט בין לחיים אמבואות טובא קאי: **נעץ שתי יתידות.** קביליי"ש נעוצות בכותל בעוביו שלצד רשות הרבים ונמצאת קורה שעליהן בולטת ונמשכת לחוץ יותר מן הכתלים וחודה הפנימי דבוק וסמוך לכותל כזה:

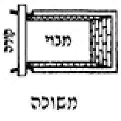

משוכה

לדברי האוסר. להשתמש תחת הקורה בכל מבואות דטעמא משום חודו הפנימי יורד וסותם: **מתיר.** כאן להשתמש במבוי הזה אגב הך קורה שאינה על גבי מבוי דכיון דחודו הפנימי סותם נמצאת סתימת הקורה דבוקה לכתלים וסתימה מעלייתא היא: **לדברי המתיר.** להשתמש תחת הקורה אלמא חיצון יורד וסותם אוסר כל המבוי הזה עד שיביאו קורה אחרת דאין הסתימה מחוברת לכתלים ויש אויר ביניהם והכא לאו מחילה ממש הוא להכשיר הפסק אויר שמכאן ומכאן ע"י לבוד:

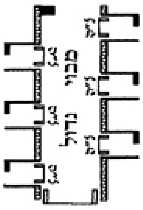

מבוי העשוי כנדל. פי' רבינו תם שמבואות קטנים פתוחים למבוי גדול משני צדדין ואינן זה כנגד זה דאם כן הוו מפולשין וכענין זה הם כרגלי הנדל שיש לו ב' שורות של רגלים מימין ומשמאל והם זה שלא כנגד זה: **והא ההוא מבוי** עקום דהוה בנהרדע' ורמו עליה חומריה דרב. ממאי דחשו נמי לדשמואל לא פריך וילטרך לדחות (ג) דהא דחשו משום דנהרדעא אתריה דשמואל הוה אבל מדחשו לדרב באתריה דשמואל פריך שפיר: **מניח את הקורה באלכסון.** פ"ה משתמש כאן בארוכה וכאן בקצרה והדין עמו שפי' כן דאי לא תימא הכי אמאי מניח את הקורה באלכסון הא בעינן קורה לכל הפתח דבוקה במבוי כדאמר בסמוך גבי ב' יתידות בשני כותלים כו' לדברי המתיר אסור ואף על פי שכאן מונח ראשו האחד על גבי המבוי אין סברא לחלק וא"ת והיכי שרי להשתמש נגד הארוך הא אין כאן אלא ב' מחיצות וי"ל דאית ליה קורה משום מחילה ומאן דלית ליה * משום מחילה הוי אפילו דאורייתא כדמוכח בפירקין אי נמי כיון דלידו האחד ארוך מסתמא * לא בקעי בה רבים ולא גזרו ביה רבנן הואיל ובטל לגבי מבוי אע"ג דאית ביה ד' על ד': **הכל מודים** בבין לחיים דאסור. טעמא משום דלחי הוי אפילו משהו ואתי לאפוקי אבל בקורה דרחבה טפח ליכא למיחש אבל אין לפרש דטעמא דרב חסדא משום דסבר קורה משום היכר ולחי משום מחילה ומשום היכר (ד) ובין לחיים אסור ואינו יכול להשתמש אלא מן המחילה שלפנים דהא אביי אית ליה לעיל (ד' ה.) גבי היה גבוה מכ' ובא למעטו לחד לישנא קורה משום מחילה וכ"ש לחי וקא אמר בסמוך מסתברא מילתיה דר' יוחנן תחת הקורה אבל בין לחיים אסור ורבא נמי אית ליה בפירקין לתרוייהו משום היכירא ובסמוך מודה רבא לאסור להשתמש בין לחיים היכא דרחב ארבעה:

שאין

לעזי רש"י

קביליי"ש [קיביליי"ש]. יתדות, ורים, גיזים.

מוסף רש"י

מבוי עקום. שני פתחיו מפולשין לרשות הרבים אחת (לעיל ו.). קורה טעמא מאי משום היכר. קורה שתיקנו חכמים למבוי משום היכר בעלמא הוא, דלא ליתו למישרי לרה"ר (לעיל ה.) דליתו אינשי ולידעו דתקנתא עביד ולא ליתי לאיחלופי ברה"ר (לעיל ג.). קורה משום מאי משום מחיצה. קורה המתרת במבוי טעמא משום מחילה, דאמרינן חודה החיצון יורד וסותם (לעיל ה.).

רבינו חננאל

איתמר מבוי העשוי כנדל. פי' מבוי ארוך שמשני צדדין יש לו מבואות קטנים פתוחין מיכן ומיכן כמו רגלי השרץ הנקרא נדל, ויש לו רגלים הרבה משוכות מהנה ומהנה. כדתניא עד כל מרבה רגלים זה נדל. אסקה רבא דהילכתא כוותיה, עושה צורת הפתח לכולהו מחד גיסא לכל חד וחד ואידך גיסא מישתרי בלחי וקורה. והא דרבא שייכא כרב דסבר מבוי עקום תורתו כמפולש וקאמר רב במבוי המפולש לרה"ר הלכה כת"ק דאמר עושה צורת הפתח מיכן ולחי או קורה מיכן. הא דאמר רב כהנא רביה דרב מבוי שצידו אחד ארוך וצידו אחד קצר, פחות מד' אמות מניח קורה באלכסון. פי' אם עודף הצד הארוך על הצד הקצר ד' אמות כאילו מבוי בפני עצמו הוא וצריך מחיצות כנגדו. פחות מד' אמות חשוב כמו פירצת מבוי ומחיצות של מבוי סותרות אותו. ואסיקנא בשיש באלכסונו יותר מעשר אמות דברי הכל אינו מניח את הקורה אלא כנגד הקצר. וכן אם בא לעשות לחי אינו עושה אותו אלא כנגד הקצר. הא דאיבעיא לן מהו להשתמש תחת הקורה. רב ור' חייא ור' יוחנן אמרי מותר. וקיימא [לן] כוותייהו. וסוגיא (א) דק[א] סברי קורה משום היכר הני סבירא להו היא, והיכירה מלבר. וא"ת משום מחיצה הני סברי חודה החיצון סותם ולפיכך מותר ל[ה]שתמש תחת הקורה. וכן בין לחיים נמי מותר להשתמש כר' יוחנן דאמר (ו)[ל]תנא דר' זכאי דהוה תני תחת הקורה ובין לחיים ככרמלית פוק תני לברא. כלומר זו אינה משנה. (משום) הכר כלומר בין הקורה ובין הלחיים

רבינו חננאל (המשך)

משום הכר הן. ואע"ג דאמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא ואת לא הסברא דבין לחיים אסור. והאמר משמיה דר' יוחנן מבוי שרצפו בלחיים, פ"א נפרץ בלחיים, פחות פחות מד' טפחים אליבא דרשב"ג דאמר אמרינן לבוד, כד' טפחים משתמש עם חודו הפנימי של פנימי. לרבנן דאמרי לא אמרינן לבוד בכי האי גוונא משתמש עם חודו הפנימי של חיצון, ודכולי עלמא בין לחיים אסור. ופרקינן דפתוח לכרמלית. ואקשינן אבל לרה"ר מאי שרי יציבא בארעא וכו'. כלומר ברה"ר מותר בכרמלית אסור. ופרקינן (היאך) [אין] מצא מין את מינו ונעור. בעא מיניה רמי מרב חסדא נעץ שתי יתידות בין שני כותלי מבוי מבחוץ והניח קורה על גבן, שנמצאת הקורה ע"ג היתידות מחוץ לכותלי המבוי, מהו זה להשתמש במבוי כו'. א"ל (ו)לדברי רב ור' חייא ור' יוחנן דשרו להשתמש תחת הקורה, דסברי חודה של קורה החיצונה מתרת, הכא אסרי. דהא נמצא החיצונה חוץ למבוי הוא, ואין זו המחיצת מבוי לפיכך המבוי אסור. ולדברי הני דאסרי, דסברי חודה הפנימי(ת) מתרת, הכא שרי דהא חודה הפנימית סותמת מתחילת המבוי. הנה רב חסדא אוקמ' בפלוגתא. רבא אמר לדברי הכל מבוי אסור בעינא קורה ע"ג מבוי וליכא, ומותיב עליה רב אדא מיהא דתניא היתה קורתו

מסורת הש"ס

א) [לעיל ו:], ב) [לעיל ה. וש"נ], ג) [שם], ד) גם לרב חסדא פריך [תו'], ה) רש"ל מ"ז ועי' במהרש"א, ו) בס"א: משתמשא, ז) [ויקרא יא], ח) [לעיל ו.], ט) [דף ז.], י) איפכא מסתברא דטוב לעשות לי"ה כפילושו לרה"ר ועקמומיתו לאו וא"ש לשמואל לפירוש שני של רש"י א"נ יותר בקל הוא לעשות לי"ה בעקמומיתו ולאו אחד מכל צד מלעשות פעמיים לי"ה ולאו כלמלא [הר"ח בן הר"ק].

הגהות הב"ח

(א) גמ' משמי' דרב כהנא בר מלכיו (משמיה דרב כהנא רביה דרב וכו' רביה דרב) תא"מ ונ"ב ס"א משמיה דרב כהנא רבה ואמרי לה רב כהנא בר מלכיו היינו רב כהנא רבה: (ב) רש"י ד"ה ועוד הא ההוא מבוי עקום דהוה: (ג) תוס' ד"ה והא ההוא וכו' דהא דחשו לדשמואל משום: (ד) ד"ה הכל וכו' קורה משום היכר ולחי משום מחילה ומשום הכי בין לחיים אסור דאינו יכול:

גליון הש"ס

ברש"י ד"ה נדל. כדתניא בתורת כהנים. והוא כתלמ' דף סו ע"ב: תוס' ד"ה מניח את הקורה. משום מחיצה הוי אפי' דאורייתא. עי' לקמן דף פו ע"א תד"ה קורה: בא"ד לא בקעי. עי' בר"ן פ"ק דסוכה דף לא ע"א ד"ה גיפון:

א) נראה דצ"ל וסוגיא דגמ' הכי דלאו קורה משום היכר הוא הני סבירא להו דהכירא מלבר וא"ת משום מחילה כו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones